

Системи, основани на знания – 2020/2021 учебна година

***Тема 6:
Задачи за удовлетворяване на
ограничения***

Обща формулировка на задачите за търсене на цел при спазване на ограничителни условия (Constraint Satisfaction Problems, CSP)

Дадени са:

- множество от **променливи** $V_1, V_2, \dots, V_n$ (със съответни области на допустимите стойности D_{V_i} – дискретни (крайни или изброими безкрайни) или непрекъснати)
- множество от **ограничения** (допустими/недопустими комбинации от стойности на променливите)

Целево състояние (състояния): множество от свързвания със стойности на променливите $\{V_1=C_1, V_2=C_2, \dots, V_n=C_n\}$, които удовлетворяват всички ограничения.

Примерни задачи от разглеждания тип

- задача за осемте (n-те) царици, криптоаритметика, оцветяване на географска карта, пъзели, кръстословици, sudoku и др.
- планиране, проектиране, съставяне на разписания и др.

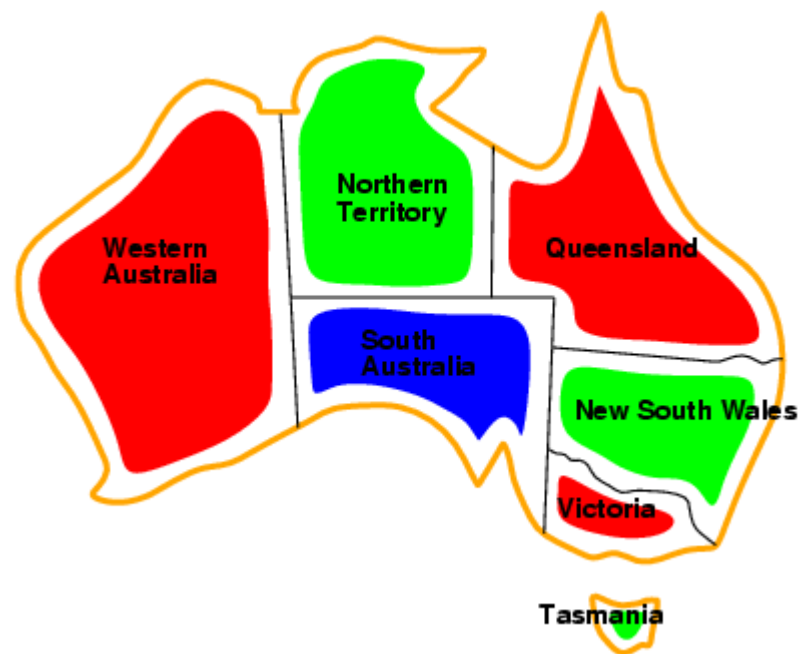
Пример: оцветяване на географска карта. Целта е всяка област (държава) върху картата да бъде оцветена с подходящ цвят по такъв начин, че да няма две съседни (граничещи) области, оцветени с един и същ цвят.

- Променливи: WA, NT, Q, NSW, V, SA, T
- Области на допустимите стойности: $D_i = \{\text{red}, \text{green}, \text{blue}\}$
- Ограничения: съседните области трябва да бъдат оцветени с различни цветове, например $WA \neq NT$ или $(WA, NT) \in \{(\text{red}, \text{green}), (\text{red}, \text{blue}), (\text{green}, \text{red}), (\text{green}, \text{blue}), (\text{blue}, \text{red}), (\text{blue}, \text{green})\}$

Забележка. Според теоремата за четирите цвята за решаването на задачата в общия случай са достатъчни 4 цвята. В нашия случай картата на Австралия може да бъде оцветена с 3 цвята.

Примерно решение:

Типове ограничения

- Унарни ограничения – включват по една променлива
Например: $SA \neq \text{green}$
- Бинарни ограничения – включват двойки променливи
Например: $SA \neq WA$
- Ограничения от по-висок ред – включват по 3 или повече променливи
Например: аритметичните ограничения в криптограмите
- Предпочитания (слаби ограничения) – определят критерии за избор между няколко решения (дефинират цената на някои свързвания на променливи)

Представяне на ограниченията

Бинарни ограничения: за представянето им се използва граф

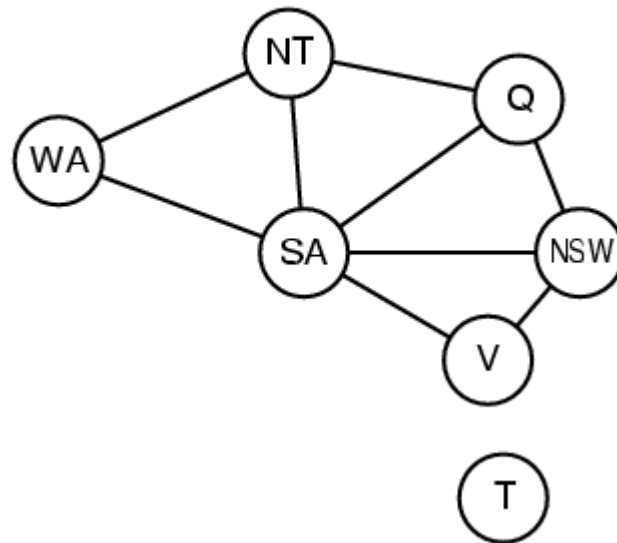
- възли – променливи ($X, Y, \dots$)
- дъги – ограничения

На всяко ограничение $p(X, Y)$ съответстват по две насочени дъги в графа: $\langle X, Y \rangle$ и $\langle Y, X \rangle$

- Дъгата $\langle X, Y \rangle$ е съвместима, ако за всяка стойност на X от D_X съществува стойност на Y от D_Y , удовлетворяваща ограничението $p(X, Y)$
- Редуциране: ако дъгата $\langle X, Y \rangle$ не е съвместима, тогава всички стойности от D_X , за които няма съответна стойност от D_Y , могат да бъдат изтрети от D_X и това би направило дъгата $\langle X, Y \rangle$ съвместима

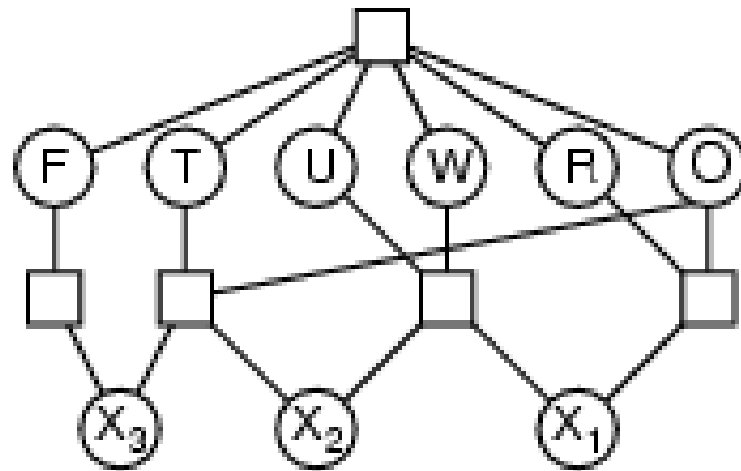

Примерен граф на ограниченията (constraint graph):

Пример: криптоаритметика (решаване на криптограма)

$$\begin{array}{r} \text{TWO} \\ + \text{TWO} \\ \hline \text{FOUR} \end{array}$$

- Променливи: $F, T, U, W, R, O, X_1, X_2, X_3$
- Области на допустимите стойности: $\{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ за променливите, които участват явно във формулировката на криптограмата, и $\{0, 1\}$ за X_i ($i=1, 2, 3$).
- Ограничения: $Alldiff(F, T, U, W, R, O)$

$$O + O = R + 10 * X_1$$

$$X_1 + W + W = U + 10 * X_2$$

$$X_2 + T + T = O + 10 * X_3$$

$$X_3 = F, T \neq 0, F \neq 0$$

Алгоритми за решаване на задачи за търсене на цел при спазване на ограничителни условия

- **генериране и тестване (*generate and test*)**
  - Генерира се множеството $D = DV_1 \times DV_2 \times \dots \times DV_n$
  - Тества се всяко свързване на променливите с елемент на D за това, дали удовлетворява ограниченията

- **търсене с възврат (*backtracking*)**

- Свързване на променливите със стойности в определен ред
- След свързването на всяка поредна променлива със стойност се извършва проверка дали свързаните до момента променливи удовлетворяват ограниченията:
  - ✓ ако ограниченията се удовлетворяват, се продължава с избора на стойност за следващата несвързана променлива
  - ✓ ако ограниченията не се удовлетворяват, се избира нова стойност за последната свързана променлива

```

function BACKTRACKING-SEARCH(csp) returns a solution, or failure
    return RECURSIVE-BACKTRACKING( $\{\}$ , csp)

function RECURSIVE-BACKTRACKING(assignment, csp) returns a solution, or
failure
    if assignment is complete then return assignment
    var  $\leftarrow$  SELECT-UNASSIGNED-VARIABLE(Variables[csp], assignment, csp)
    for each value in ORDER-DOMAIN-VALUES(var, assignment, csp) do
        if value is consistent with assignment according to Constraints[csp] then
            add { var = value } to assignment
            result  $\leftarrow$  RECURSIVE-BACKTRACKING(assignment, csp)
            if result  $\neq$  failure then return result
            remove { var = value } from assignment
    return failure

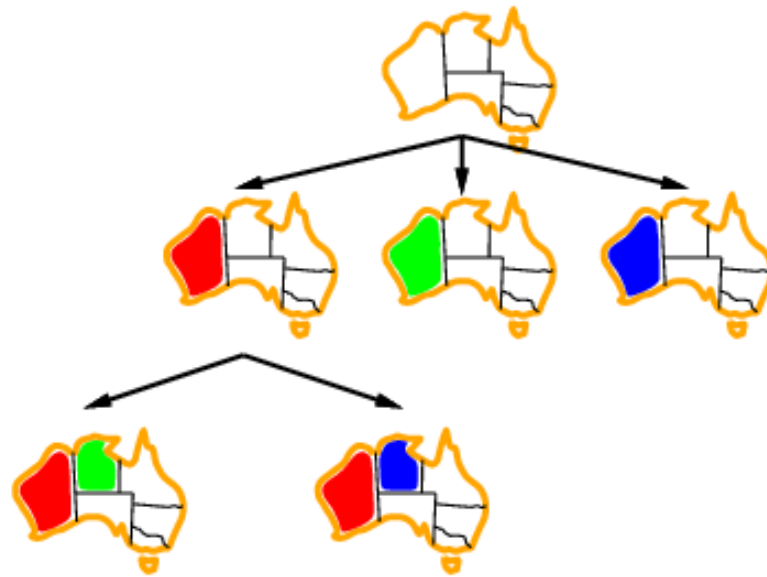
```

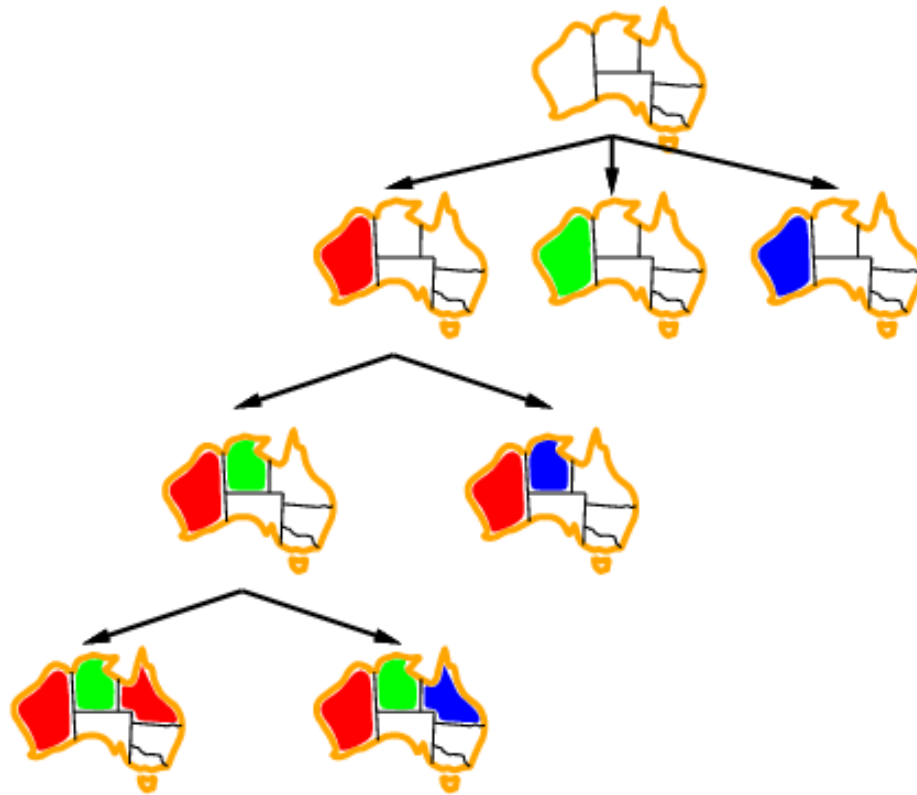
Пример за търсене с възврат

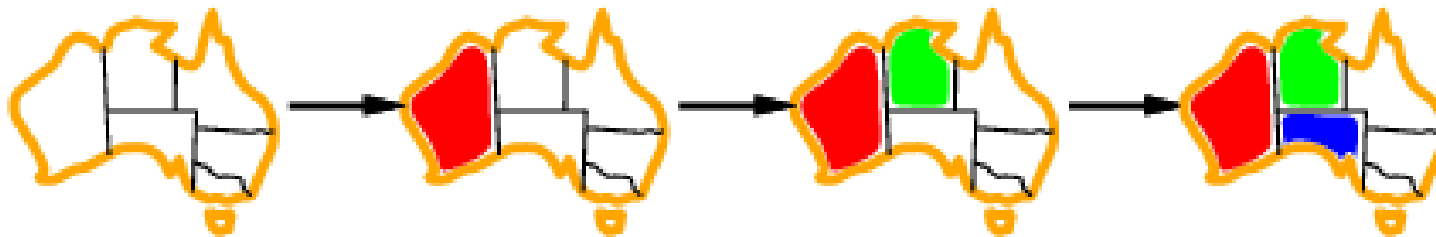
Подобряване на ефективността на търсенето с възврат

Използването на общи методи (каквото е текущо разглежданият) поставя редица въпроси, свързани с ефективността на търсенето:

- коя променлива трябва да бъде свързана най-напред?
- в какъв ред трябва да бъдат пробвани различните допустими стойности на избраната променлива?
- може ли да се прецени предварително дали дадено свързване ще доведе до неуспех?

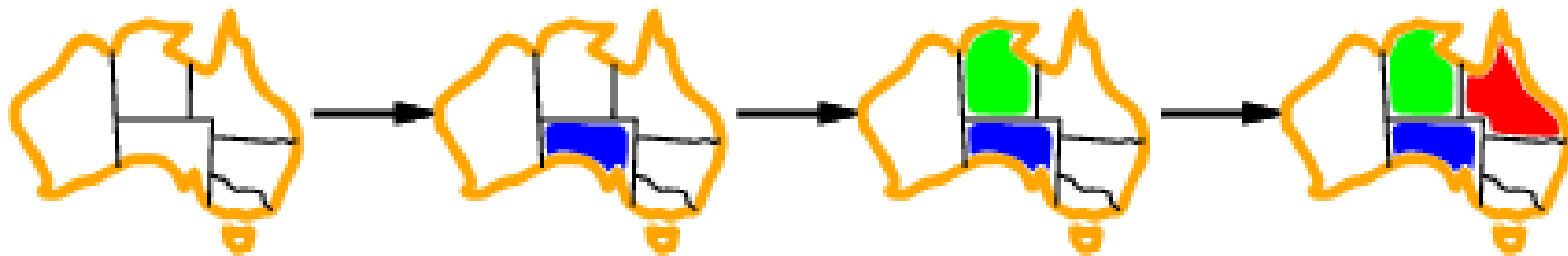
✓ **Евристика:** избор на най-ограничената променлива

Най-напред се избира за свързване онази променлива, която има най-малък брой допустими стойности

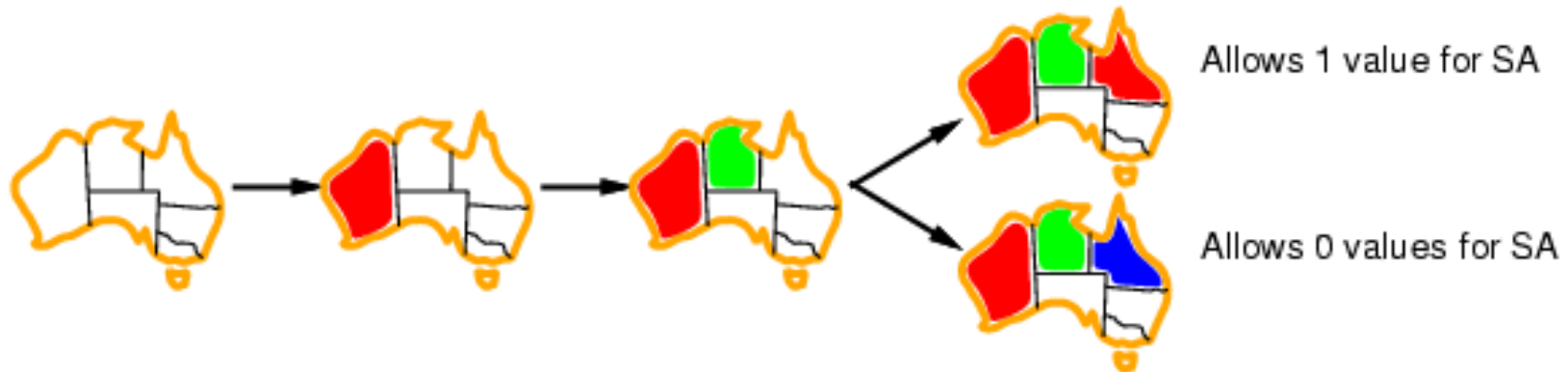
✓ **Евристика:** избор на най-ограничаващата променлива

Най-напред се избира за свързване онази променлива, която ще наложи най-много ограничения върху оставащите несвързани променливи

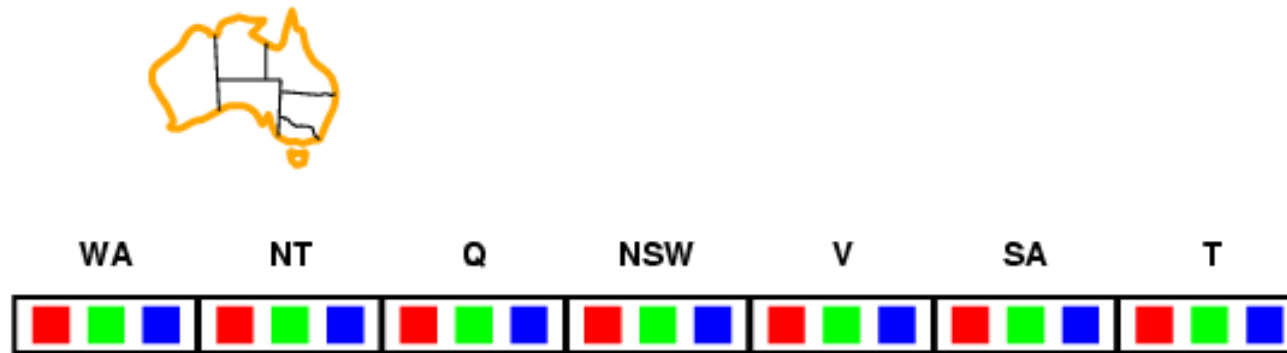

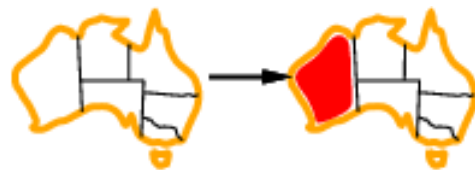
✓ **Евристика:** избор на най-малко ограничаващата променлива

Най-напред се избира за свързване онази променлива, която ще наложи най-малко ограничения върху оставащите несвързани променливи

- **разпространяване на ограниченията (*forward checking*)**
  - Следи се за оставащите допустими стойности за несвързаните променливи. Търсенето се прекратява, ако на дадена стъпка се окаже, че няма допустими стойности за някоя променлива.

WA	NT	Q	NSW	V	SA	T
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>

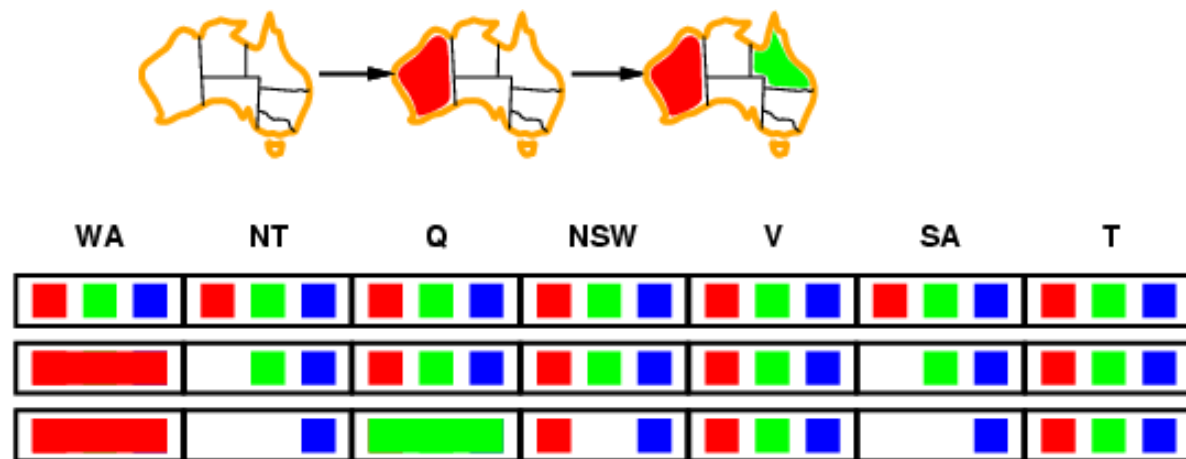
WA	NT	Q	NSW	V	SA	T
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>

WA	NT	Q	NSW	V	SA	T
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>
<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div><div></div></div>

- **разпространяване на ограниченията (*constraint propagation*)**

- *Forward checking* разпространява информация (ограничения) от свързаните към несвързаните променливи, но не открива всички случаи, които ще доведат до неуспех:

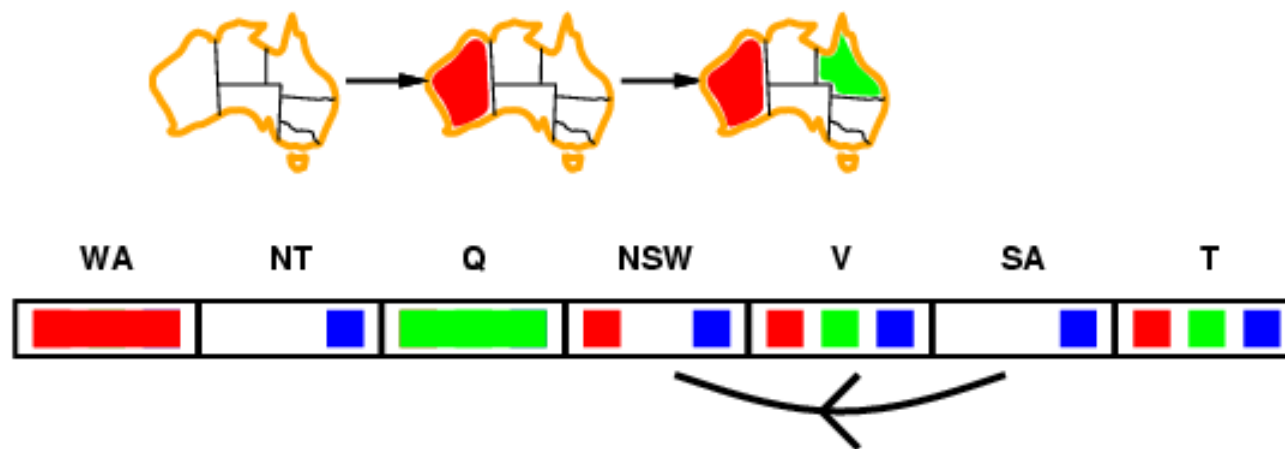

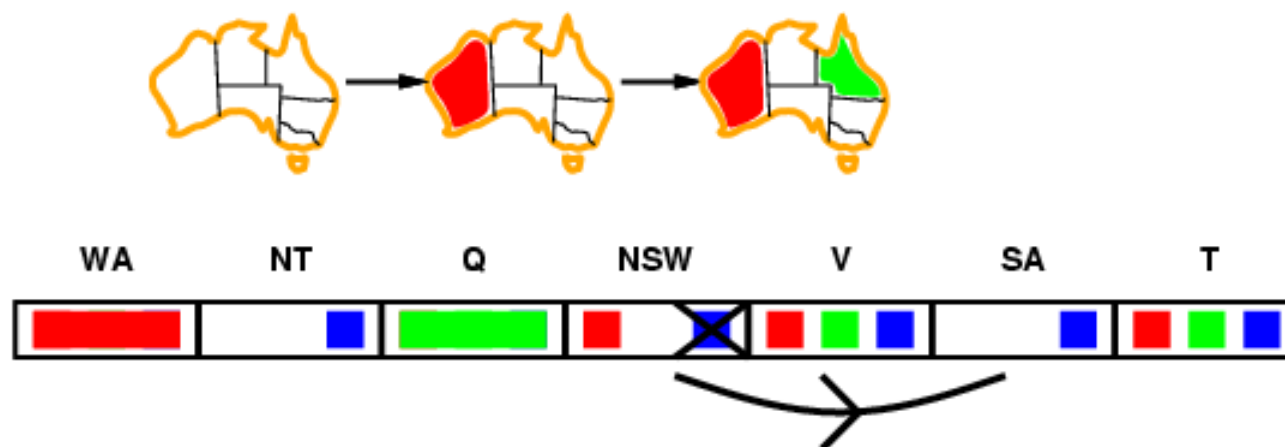
!!! *NT* и *SA* не могат едновременно да имат стойност *blue* (т.к. *NT* и *SA* не могат да имат еднакви стойности).

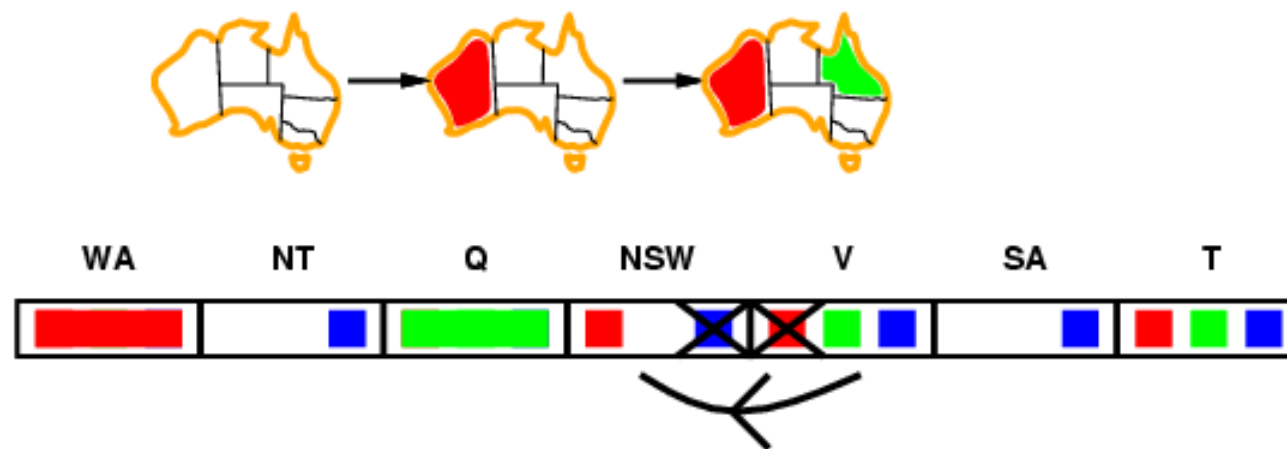
- *Constraint propagation* е общото понятие за разпространяване на ограничения от една променлива към други.
- *Constraint propagation* изисква *многократно* засилване на ограниченията на локално равнище (предполага генериране на логически следствия от текущите ограничения).

Съвместимост на дъгите

Проверката за съвместимост и осигуряването на съвместимост на дъгите чрез *редукция* е бърз метод за разпространяване на ограниченията (при задачи с бинарни ограничения), който е по-силен от *forward checking*.

Алгоритъм AC-3 за установяване на съвместимост на дъгите

```
function AC-3(csp) returns the CSP, possibly with reduced domains
  inputs: csp, a binary CSP with variables  $\{X_1, X_2, \dots, X_n\}$ 
  local variables: queue, a queue of arcs, initially all the arcs in csp

  while queue is not empty do
     $(X_i, X_j) \leftarrow \text{REMOVE-FIRST}(\textit{queue})$ 
    if RM-INCONSISTENT-VALUES( $X_i, X_j$ ) then
      for each  $X_k$  in NEIGHBORS[ $X_i$ ] do
        add  $(X_k, X_i)$  to queue



---


function RM-INCONSISTENT-VALUES( $X_i, X_j$ ) returns true iff remove a value
  removed  $\leftarrow$  false
  for each  $x$  in DOMAIN[ $X_i$ ] do
    if no value  $y$  in DOMAIN[ $X_j$ ] allows  $(x, y)$  to satisfy constraint( $X_i, X_j$ )
      then delete  $x$  from DOMAIN[ $X_i$ ]; removed  $\leftarrow$  true
  return removed
```